

DILEMELE CONTROLULUI DE CONSTITUȚIONALITATE

Incursiune în paradigmele spațiului euro-american

© 2013 **Editura ROSETTI International.**

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii ROSETTI International.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă
a Editurii ROSETTI International.

Coperta volumului înfățișează „Monumentul cu lei” (Iași, grădina Copou), ridicat sub domnia lui Mihai Sturdza în cinstea primului act fundamental al Principatelor Române, a căror unire o preconiza, Regulamentul organic (1831/1832), desenul aparținând lui G. Asaki; iar construcția, colonelului N. Sungurov; corespondentul lui statuar din București a fost distrus cu ocazia revoluției din 1848.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CIURTIN, HORIA

Dilemele controlului de constituționalitate : Incursiune
în paradigmele spațiului euro-american / Horia Ciurtin. –
București : Rosetti International, 2013

ISBN 978-973-8270-11-4

340.131(4)

341.217(4) UE

Editura ROSETTI International

050022 - București, Str. Ion Brezoianu nr. 9, Ap. 6, Sector 5

Tel./fax: 021 314 77 81

e-mail: distributie@editurarosetti.ro

www.editurarosetti.ro

Horia Ciurtin

Dilemele controlului de constituționalitate

**Incursiune în paradigmele
spațiului euro-american**

*Soției mele, Ioana,
singura persoană suficient
de răbdătoare și de iubitoare
încât să mă susțină
în realizarea acestui proiect
aparent interminabil*

Cuprins

Capitolul I. Prolegomene – Constituție, discurs și hermeneutică	11
1. Despre metamorfozele traumatice ale dreptului.....	11
2. Discursivitatea Constituției <i>ori</i> Constituția-ca-rostire ...	13
3. Integritatea <i>discursului</i> – hermeneutică și control de constituționalitate	14
Capitolul II. Controlul de constituționalitate – evoluție și legitimare conceptuală	17
1. Constituție, suveranitate și supremație normativă.....	18
1.1. Constituție și constituționalism	18
1.2. Suveranitate și supremație normativă.....	21
2. <i>Marbury v. Madison</i> și noul echilibru în statul de drept	25
2.1. Echilibru și control al constituționalității	25
2.2. Cauza <i>Marbury v. Madison</i> și noua formă de control	28
Capitolul III. Modelul euro-kelsenian – meta-sistemul continental de control al constituționalității	32
1. Fundamente ideatice și caracteristici generale	32
1.1. Excurs: normativismul kelsenian	32
1.2. Incompatibilitatea modelului american și necesitatea centralizării.....	35
1.3. Caracteristici generale ale modelului european ...	38
2. Consacrare și dinamică instituțională.....	40
3. Metode și participanți ai jurisdicției constituționale speciale	44

Capitolul IV. Aplicații ale modelului kelsenian în statele Uniunii Europene	46
1. Austria	47
1.1. Consacrare și evoluție.....	47
1.2. Organizare și funcționare	48
1.3. Metode de control și moduri de sesizare.....	50
1.4. Natura și efectele deciziilor	52
2. Italia.....	52
2.1. Consacrare și debut instituțional	52
2.2. Organizare și funcționare	53
2.3. Metode de control și moduri de sesizare.....	55
2.4. Natura și efectele deciziilor	57
2.5. Evoluție.....	58
3. Spania	59
3.1. Consacrare și debut instituțional	59
3.2. Organizare și funcționare	60
3.3. Metode de control și moduri de sesizare.....	62
3.4. Natura și efectele deciziilor	66
3.5. Evoluție contextuală	66
4. Polonia	69
4.1. Consacrare și evoluție.....	69
4.2. Organizare și funcționare	70
4.3. Metode de control și moduri de sesizare.....	72
4.4. Natura și efectele deciziilor	74
Capitolul V. Deviații de la modelul controlului kelsenian	75
1. Germania – de la <i>Rechtsstaat</i> la <i>Verfassungsstaat</i>	76
1.1. Consacrare, organizare și atribuții	76
1.2. Particularități și evoluții contextuale – <i>un tron în Karlsruhe</i>	79
2. Ungaria – „constituția invizibilă”: apogeu și declin.....	83
2.1. Prolegomene: în căutarea Constituției	83
2.2. Apogeul Curții Constituționale: consacrare, organizare și atribuții	86
2.3. Particularități și evoluții contextuale – <i>revoluția statului de drept</i>	90

2.4. Actuala Curte Constituțională: organizare și atribuții.....	95
2.5. Declinul Curții Constituționale – <i>contra-revoluția statului de drept</i>	100
3. Franța – paradoxurile celei de-A Cincea Republici ...	101
3.1. Consacrare, organizare și atribuții.....	101
3.2. Particularități și evoluții contextuale – <i>un „coup d'état” juridic</i>	106
Capitolul VI. Modelul nord-american – grefe europene	110
1. Danemarca.....	112
2. Suedia	115
Capitolul VII. Excurs: structuri constituționale atipice și mixte	118
1. Regatul Unit și Olanda	119
1.1. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord..	119
1.2. Olanda.....	122
2. Finlanda.....	124
3. Estonia	126
4. Cipru.....	129
Capitolul VIII. Controlul de constituționalitate în România	136
1. Evoluție istorică	136
2. Dileme teoretice și consacrare instituțională post-decembristă.....	140
3. Natura și trăsăturile Curții Constituționale	141
4. Organizarea și compunerea Curții Constituționale....	142
5. Atribuții și metode de control ale Curții Constituționale.....	144
6. Actele Curții Constituționale	151
7. Limite și paradoxuri ale Curții Constituționale	152
Capitolul IX. Concluzii	154
Bibliografie	157

Capitolul I

Prolegomene –

Constituție, discurs și hermeneutică¹

1. Despre metamorfozele traumatice ale dreptului

Fiecare sistem juridic experimentează – în decursul existenței sale – o serie de *traume* ce îl metamorfozează abrupt. Astfel, dacă lina curgere a jurisprudenței creează imaginea unei evoluții graduale, a unui întreg organic aflat în devenire, evenimentele traumatice care îi punctează dezvoltarea conturează o perspectivă radical diferită. Mai precis, asemenea clipe dezvăluie ideea incomodă conform căreia ceea ce contează pentru drept e tocmai acel *kairos*², acel moment temporal oportun în care lina curgere a pozitivității e „scurt-circuitată” de o irumpere non-juridică în însăși ființa juridicului.

În acest sens, orice schimbare de paradigmă la nivel social, orice criză profundă a valorilor unei comunități conduce inevitabil la o reconsiderare a fundamentelor dreptului. Ceea ce înainte cu câteva clipe controla întreaga mașinărie socială, devine instantaneu obiectul unei reevaluări critice care o va de-structura și lipsi de efecte. La nivel ideatic, dreptul este forțat să admită că nici o articulare sistemică de-a sa nu e capa-

¹ Acest capitol reprezintă o versiune restrânsă a studiului publicat anterior – H. Ciurtin, *Funcții și disfuncții ale constituționalismului modern – o hermeneutică decizionistă asupra discursivității Constituției*, în *Revista de Drept Social*, Nr. 6/2013.

² Pentru grecii antici, temporalitatea putea fi explicată din perspectiva a două concepte complementare: *chronos*, timpul liniar, secvențial, cantitativ și *kairos*, timpul „evenimental”, indeterminat, calitativ.